

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston selvityspyyntö OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistys ry:n kantelun johdosta

399/0.00/2020, 95/2.10/2020

Kaupunginhallitus 16.11.2020 § 262

(Asian valmistelijat kaupunginjohtaja Maria Sorvisto ja sivistysjohtaja Kai Perttu)

Vastaus Pohjois-Suomen aluehallintoviraston selvityspyyntöön
PSAVI/6896/2020

OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistys ry on tehnyt 9.9.2020 kantelun Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle koskien Ylivieskan kaupungin henkilöstön lomautuksia varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa sekä lukio-opetuksessa. Kantelua on täydennetty 11.9.2020 kirjelmällä. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto pyytää Ylivieskan kaupunginhallituksen lausuntoa ja selvitystä asiassa 20.11.2020 mennessä (alkuperäiseen määräaikaan on haettu lisää aikaa). Pohjois-Suomen aluehallintovirasto rajaa selvityspyyntönsä koskemaan aikaa ennen 9.9.2020, jolloin kantelu on tullut vireille. Kantelu ja täydennys ovat liitteenä nro 34/2020.

Kantelussaan OAJ väittää:

1. "Oppilaiden oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta on vaarantunut. Oppituntien suunnittelu OTO-työskentelyssä on haasteellista eikä opetus välttämättä yllä opetussuunnitelman mukaisiin kriteereihin. Useaa ryhmää valvovan opettajan oma lukujärjestyksen mukainen opetus vaarantuu."

Toimielimet ovat päättäneet lomautuksista yleisellä tasolla ja kunkin henkilön lomautuspäätöksen tekee lähiesimies. Lomautusten käytännön suunnittelu toteutetaan työyksiköissä. Koulunjohtajia ja rehtoreita on ohjeistettu lomautusten osalta seuraavasti:

- lomautusjaksot suunnitellaan niin, että jokaiselle viranhaltijalle ja työntekijälle tulee kaksi viikonlopun yli kestäväää lomautusjaksoa ja loput lomautuspäivät pidetään erikseen suunniteltuina ajankohtina.
- Kun opettaja on lomautettuna, työjärjestykseen merkityt tunnit määrätään OTO-tunteina valvotuiksi, huolehditaan samoin myös muut valvonnat (esim. välitunnit).

Lomautukset on suunniteltu ja toteutettu ns. pienintä haittaa noudattaen. Lomautusilmoitukset on annettu pääsääntöisesti elokuussa

2020 ja muutoksenhakuajoista johtuen ennen 9.9.2020 opetushenkilöstöllä on ollut jonkin verran yksittäisiä lomautuspäiviä tai jaksoja.

2. ”Varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatussuunnitelman mukainen opetus ei toteudu lomautusten aikana”.

Varhaiskasvatuksessa henkilöstön lomautusjaksoja on pyritty keskitämään kesän ajalle. Poikkeuksellisen kevään jälkeen varhaiskasvatuspalvelujen kysyntä kesäaikaan oli tavanomaista vähäisempää, jolloin henkilökuntamäärää on ollut mahdollista vähentää. Lukuvuoden aikana ryhmästä on ollut pois yksi aikuinen kerrallaan, huomioiden ryhmäkokojen ja aikuisten määrän lakisääteisyys, jolloin lomautuksilla ei ole ollut vaikutusta varhaiskasvatussuunnitelman mukaiseen opetukseen.

3. ”Lukiassa opetussuunnitelmaa ei myöskään pystytä noudattamaan lomautusten takia. Ylioppilaskirjoituksiin valmistavilla kursseilla tulee haasteita lomautusten takia. Tämä asettaa yliveskalaiset lukiolaiset valtakunnallisesti eriarvoiseen asemaan.

Lomautukset on suunniteltu ja toteutettu ns. pienintä haittaa noudattaen. 9.9.2020 mennessä toteutuneet lomautuspäivät kohdistuvat eri oppiaineisiin seuraavasti: mat-fys-kem yhteensä 7 päivää (joista 6 pvä vararehtori), äidinkieli 4 päivää, liikunta- ja terveystieteet 2 päivää, historia ja yhteiskuntaoppi 1 päivä, vieraiden kielten opetus (ru-sa) 4 päivää. Oppiaineiden kokonaisopetusmäärään nähden opetussuunnitelma on toteutunut lain vaatimalla tavalla.

4. ”Perusopetuksen päättötodistuksen saaminen voi vaarantua joustavan perusopetuksen oppilailla. Kevään 2020 etäopetuksen aikana syntyneet puutteet eivät korjaannu, jos poissaolot ja koulutyön laiminlyönti jatkuvat lomautusten takia.”

Joustavan perusopetuksen (JOPO) ryhmiä on kaksi yläkoululla, joiden ryhmien vastuuopettajia ei ole lomautettu.

5. ”Opetuksen järjestäjällä ei ole suunnitelmaa opetuksen ja oppimisen tuen järjestämisestä lomautusten aikana, toisin kuin kaupunginhallitus päätöksessään 18.5.2020 edellytti.”

Kaupunginhallitus on 18.5.2020 antanut vastauksen OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistys ry:n oikaisuvaatimukseen koskien lomautuksia. Oikaisuvaatimuksen johdosta on päätetty seuraavaa:

Kaupunginhallitus:

- hyväksyy oikaisuvaatimuksen niiltä osin kuin se koskee luottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen lomauttamista sekä lomarahojen vaihtamista,

- päättää muuttaa 20.4.2020 § 88 päätöstä siten, että lomautukset eivät koske luottamusmiehiä eikä työsuojeluvaltuutettuja,
- päättää muuttaa 20.4.2020 § 88 päätöstä siten, että henkilöstölle ei tarjota mahdollisuutta vaihtaa lomarahoja vapaaksi, ja
- hylkää oikaisuvaatimuksen muilta osin.

Tarkemmat lomautuspäätökset ja asian täytäntöönpanoa koskevat muut järjestelyt on tehty asianomaisissa lautakunnissa ja esimiesten toimesta. Lomautukset ja niiden aikainen toiminta on suunniteltu kussakin työyksikössä.

6. "Kolmiportaisen tuen järjestäminen ja mm. tukiopetus eivät ole mahdollisia lomautuksista johtuvasta henkilöstövajeesta. Pedagogisten asiakirjojen laatiminen viivästyy suunnitellusta lomautusten takia. Esimerkiksi laaja-alaisen erityisopetuksen tunteja on jo jäänyt pitämättä. Resurssiopettajien tunteja ei ole pystytty pitämään. Nämä vaarantavat olennaisella tavalla yleisen, tehostetun ja erityisen tuen järjestämistä sekä S2-opetusta."

Ylivieskan kaupunki on päättänyt olla laittamatta toimeen pienryhmien ja erityisryhmien henkilökunnan lomautuksia. 9.9.2020 mennessä laaja-alaisista erityisopettajista yksi henkilö on ollut lomautettuna neljän päivän ajan. Yhteensä erityisopettajia on ollut 9.9.2020 mennessä lomautettuna 11 päivän ajan. Ylivieskan kaupungin palveluksessa on ko. ajalla ollut kymmenen erityisopettajaa. Lomautuspäivien suhde erityisopetuksen resurssiin on vähäinen. Resurssiopettajat (4 hlö) ovat määräaikaisia, joten lomautukset eivät koske heitä.

7. "Opetuksen ja opettajan puute lomautusten takia saattaa lisätä luvattomia poissaoloja, jos kouluun tulemista ei koeta merkitykselliseksi tai turvalliseksi."

Väitteessä ei ole kyse Ylivieskan kaupungin lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden täyttämättä jättämisestä.

8. "Erityisen tuen pienluokkien oppilasmäärä ylittyy sallitusta kymmenestä, kun opettaja valvoo useampaa luokkaa. Pidentetyn oppivelvollisuuden oppilaiden ryhmän maksimikoko ylittyy myös. Erityisen tuen henkilökohtaisten ohjaajien lomautus vaikuttaa olennaisesti näiden ohjaamien oppilaiden koulunkäyntiin."

Ylivieskan kaupunki ei ole lomauttanut pienluokkien henkilökuntaa.

9. "Oppilaiden oikeus turvalliseen oppimisympäristöön ja koulupäivään vaarantuu valvonnan vähentyessä ja opetuksen puuttuessa. Taito- ja taideaineiden opetus on haastavaa ja oppilaiden turvallisuus vaarantuu etenkin niissä opettajan puuttuessa.

Useissa luokkatiloissa, kuten käsityöluokissa tai kotitalousluokissa ei ole turvallista olla ilman aikuisia.”

Kun opettaja on lomautettuna, työjärjestykseen merkityt tunnit määrätään OTO-tunteina valvotuiksi, huolehditaan samoin myös muut valvonnat (esim. välitunnit). 9.9.2020 mennessä yksi teknisten aineiden opettaja on ollut lomautettuna seitsemän päivän ajan lyhyissä jaksoissa, joista kolme päivää on sijoittunut kevätlukukaudelle 2020.

10. ”Koulukiusaamiseen ei voida puuttua normaalilla tavalla”

Koulukiusaamiseen puututaan aina.

11. ”Väistötiloissa tapahtuva opetus ei mahdollista oppilasryhmien turvallista ryhmittelyä lomautusten aikana. Esimerkiksi liikuntasali ei ole käytössä yläkoululla, mikä vaikeuttaa liikunnan OTO-opetusta.”

Ylivieskan kaupunki rakentaa uutta yläkoulua, yläkoulu on toiminut syksystä 2018 alkaen väistötiloissa. Yläkoulu käyttää tarvittaessa Ylivieskan alueella olevia muita sisäliikuntatiloja. Yläkoulun liikunnan lehtoreita ei ole ollut lomautettuna 1.1.2020-9.9.2020 välisenä aikana.

12. ”Ennalta tuntemattomista oppilaista vastuussa oleminen muodostaa riskin, koska opettaja ei ole tietoinen tarpeellisista taustatiedoista. Ongelmana ovat mm. aggressiotaipumukset tai opitunnilta häviäminen. Esimerkiksi erityisen tuen oppilaista on oleellista tietää asioita.”

Erityisryhmien henkilöstöä ei ole lomautettu. Ennalta tuntemattomien oppilaiden riski lienee aina olemassa, jos esimerkiksi vakituinen viiranhaltija joutuu olemaan äkillisesti poissa töistä muun syyn kuin lomautuksen vuoksi. Lomautusajankohta on ennalta hyvissä ajoin tiedossa, jolloin OTO-tunteina valvotuista oppilaista on mahdollista vaihtaa tietoja etukäteen.

13. ”Kodin ja koulun yhteistyö vaarantuu, koska kodeissa ei tiedetä, kuka opettaja on milloinkin töissä.”

Lomautusajankohta on ennalta hyvissä ajoin tiedossa, jolloin tieto asiasta voidaan saattaa ja onkin saatettu myös vanhempien tietoon. Normaalistikin koulutyössä saattaa tulla äkillisistä poissaoloista joutuksen vastaan tilanteita, että vanhemmat eivät tiedä jokaiselta päivältä ja jokaiselta tunnilta etukäteen, kuka opettaja on milloinkin töissä. Viestintä tapahtuu pääasiassa Wilma -järjestelmän kautta.

14. ”Opettajien veso-päiviin kohdistuvat lomautukset haittaavat lu-

kion uuden opetussuunnitelman (LOPS21) valmistelua sekä Ylivieskan kaupungin kouluhankkeisiin liittyvää työtä.”

Opettajia ei ole ollut lomautettuna VESO-päivien aikana 1.1.2020-9.9.2020 välisenä aikana.

Lisäksi Ylivieskan kaupunginhallitus katsoo, että lomautusten suunnittelussa, toimeenpanossa ja valvonnassa ei ole rikottu lain säännöksiä tai muita määräyksiä. Ylivieskan kaupunginhallitus katsoo, että ottaen huomioon lomautusten kesto ja lomautusten toteuttamista pa, päätös henkilöstön lomauttamisesta ei ole kantelussa esitetyillä kuulemista ja vaikuttamismahdollisuuksien varaamista koskevilla perusteilla (Lapsen oikeuksien sopimus) normin vastainen.

KAUPUNGINJOHTAJA: Kaupunginhallitus hyväksyy esittelytekstin mukaisen vastauksen koskien Aluehallintoviraston selvityspyyntöä OAJ:n Ylivieskan paikallisyhdistyksen kantelun johdosta.

KAUPUNGINHALLITUS: Hyväksyttiin.